

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא ע"א

עין משפט
נר מצוה

ק"א א מ"י פ"ה מהלכות
מלוה וזה הלכה ב
סמג לאהין קל"ג טו"ש י"ד
ס"י קט"ז ס"ף א'
ק"א ב מ"י שם הל' ז
סמג לאהין קל"ג
טו"ש י"ד ס"י טו"ש
ה'

ק"ב ג מ"י פ"ד שם
ק"ד ה ו מ"י פ"ה
מהלכות עדנים
הלכה ז טו"ש י"ד ס"י
קט"ז ס"ף א'
ק"ב ח מ"י שם פ"ז הל'
יב סמג שם:

ט [מ"י פ"ט מהל' עדנים
הל' ז טו"ש י"ד ס"י קט"ז
ס"ף א']
ק"י י מ"י פ"ז מהל'
איסורי ביאה הל' טז
סמג לאהין קכ"ו טו"ש י"ד
ק"ב כ מ"י שם ע"ג
בהשגות ובמ"מ
טו"ש י"ד ס"י קט"ז ס"ף א'

מוסף רש"י

אדם קורא לחבירו רשע
יורד עמו לחייו. מותר
לשאלו ואף למעט פרנסתו
ולמד לחומתו (קדושין
כח.) ולא לך אלא לר. ב.
קדושין (כ.) הוא ועבדו
אח"כ. כמה קשה אצק
של שביעית, אדם שנושא
ונוטן כפירות שביעית סוף
מוכר את ענףו, שנאמר
ונמכר לך ולא לך וגו'
(ב"מ ק"ד.) שנאמר לר.
פרשה אחרת היא הסמוכה
לנמכר לך ובי תשיג יד גר
ומכור עמו וגו' (קדושין
כח.) זה הנמכר לעבדות
כוכבים עצמה. לחטות
עלם ושאר נכסים ולא לשם
אלהות (שם כח.) ארמלתא
לא תרבי כלבא. שמה
מתאוס ותריענו עליה (ע"ז
כח.) ולא תשרי בר
בי רב בארשפזיא. דלג
דלגעי לא מירתתא שוליא
קול אס כעביל לו (שם).
ביון דבי שדיא ליה
אומצא מסריך בתרה.
כל עשתא, לא מירתתא
דסברה אי מסריך בתרתי
מימר אמרי אינש אומצא
הוא דשדיא ליה. אומצא
מעט בשר (שם).

לנכרי שרי וע"ל דבני נח לא הוהירו מן הרצית וההוא גברא
ללא קס צדקת דורא זה לא היה עונש שלא היה שעת תחית
כל המתים ולא נענש זה יותר משאר מתים שלא היו צדוקה
שעה אלא חזיריו וכו' צדיל שנהירו מן הרצית אע"פ שלא נטעו
כמו שקיימו אבותינו את התורה
אע"פ שלא ניתן להם:

אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו
לחייו. כחצ צדקות
הגאונים צדס רב לדוק גאון יורד
עמו לחייו רשאי לשרוף שליש צדוקתו
ותימה גדול מנין לו זה:

הא חזינן דלא עבדי הכי
ומתמוטטין. וא"ת דלמא
משום שחר עבירות הכמוצים בלחמו
פסוק ושומד על נקי לא לקח וי"ל
דפריך לחזינן דליקיס גמוריס נמי
מתמוטטין לא"נ לר"ע פריך דדרש
צדוק מכוח (דף כד. ע"ש) עושה אלה
עושה אחת מכל אלה לא ימוט:

אן לעקר זה הנמכר לעבדות כוכבים
עצמה. וא"ת למ"ל למכר צדק עקר
משפחת גר דהיינו נכרי כיון דנמכר
לעבדות כוכבים א"כ נמכר לנכרי וי"ל
דה"ל לעבדות כוכבים של ישראל כיון
פסלו של מיכה א"נ אי לאו דכתיב
משפחת גר ה"ל דעקר היינו נכרי אכל
אין למך דלשטרין משום גאולת
קדושים דמגר תושב פניק כ"ש נכרי:

אינו עובד לא את הבן ולא את
הבת. אגב צן נקט צת
דאפילו נמכר לישראל אינו עובד את
הצת: **לא** תרבי כלבא. משום
לזות שפתיים צעלמא לפי שהולך
אחריו^א שלא נחשד שראל על הזכור
ועל הצדמה וגם אין אסור להתייחד:
מלאו

מכירה וגר תושב האמור לענין רבית איני יודע מה הוא גר צדק האמור לענין
מכירה דכתיב^א וכי ימוך אחיך עמך ונמכר לך^ב ולא לך אלא לגר שנא'^ג לגר
ולא לגר צדק אלא לגר תושב שנא'^ד לגר תושב^ה משפחת גר זה הנכרי כשהוא
אומר או לעקר זה הנמכר לעבדות כוכבים עצמה אמר מר ולא לך אלא לגר
שנא' לגר למימרא דגר קני עבד עברי ורמינהי^{הא} אין חגר נקנה בעבד עברי ואין
אשה וגר קונין עבד עברי גר לא נקנה בעבד עברי^{הב} ושב אל משפחתו
בעינן והא ליכא ואין אשה וגר קונין עבד עברי אשה לאו אורח ארעא
גר נמי גמירי דמקני קני דלא מקני לא קני אמר רב נחמן בר יצחק
אינו קונה ודינו כישראל אבל קונה ודינו כנכרי דתניא^{הג} הנהרצע הנהנמכר
לנכרי אינו עובד לא את הבן ולא את הבת אמר מר ואין אשה וגר
קונין עבד עברי נימא דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא^{הד} אשה קונה
את השפחות ואינה קונה את העבדים רבן שמעון בן גמליאל אומר אף
קונה את העבדים אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל ולא קשיא כאן
בעבד עברי כאן בעבד כנעני עבד עברי צניע לה עבד כנעני פריץ לה אלא
הא דתני רב יוסף ארמלתא לא תרבי כלבא ולא תשרי בר בי רב
בארשפזיא בשלמא בר בי רב צניע לה אלא כלבא כיון דמסריך
בה מירתתא אמרי כיון דכי שדיא ליה אומצא מסריך בתרה אמרי
אינשי משום אומצא דשדיא ליה הוא דמסריך גר תושב האמור לענין
רבית מאי היא דכתיב^{הו} וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו
גר ותושב וחי עמך אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך
וחי אחיך עמך ורמינהי^{הז} ליוין מהן ומלוין אותן ברבית וכן בגר תושב
אמר רב נחמן בר יצחק מי כתיב אל תקח מאתם מאתו כתיב
מישראל תגור רבנן אל תקח מאתו נשך ותרבית אבל אתה נעשה לו ערב
ערב

כדי חייו. התיירו לו יותר מכאן אסור מדרבנן דלמא אחי למיסרך:
רבינא אמר. מתניתין דקתני מלוין אותן ברבית בתלמוד חכם
עסקינן: **טעמא** מאי אמרו רבנן. רבית נכרי אסור שמה ירגיל
הנכרי אכלו וילמד ממעשיו. לא גרסינן דלמא אחי למיסרך: **אס**

כסף תלוה את עמי. עמי ונכרי
באין ללוות עמי קודם: **עניין** ועני
עירך. עניים שהם קרובין וממשפחתך:
עניין קודמין. דכתיב עמך הקרובין
לך: **עני** עירך קודמין לעניי עיר
אחרת. דהנך הוו עמך טפי: **יורד**
עמו לחייו. רגיל להתקוטט עמו כאלו
הכהו וכאלו בל להורגו. ואני שמעתי
רשאי לירד לתוך אומנתו של חבירו
ולמעט מזומותיו של חבירו וקשה
בניי שיתירו חכמים לישראל להקס
ולגמול רעה ועוד דאמר^א צדקות
(דף ג.) עד שמים עשרה שנה מתגלגל
אדם עם צנו מכאן ואילן יורד עמו
לחייו ומאי יורד לתוך אומנתו איכא
הא לייסרו ולכופו לתורה קאמר:
פלוני כפר. שהלוח ישראל צדית:
מתמוטטין. דוק הכי עושה אלה לא
ימוט הא אס נתן צנצן ימוט: **הללו**
מתמוטטין ועולין והללו כו'. והכי
משמע קרא כל עושה אלה לא ימוט
לעולם כלומר ואם ימוט אין מוטתו
מוטת עולם אכל הנותן צנצן ימוט
לעולם: **דזיק גמור אינו צולע**.
ואע"פ שמתמוטט עולה ואינו צולע
לעולם: **ולא נתן אלא לגר**. לעיל קאי.
ורישא דצרייתא צמסכת ערכין
(דף ל.) צא וראה כמה קשה אצקה
של שביעית אדם נושא ונותן צפירות
שביעית סוף מוכר מטלטליו כו' עד
לא צאת לידו עד שמוכר עמלו שנאמר
ונמכר לך ולא לך אלא לגר: **נמכר**
לעבדות כוכבים. לחטות ע"ס ולשאוב
מים: **אמר מר**. השמא מפרש מאי
קשיא ליה דקאמר איני יודע מהו: **לאו**
אורח ארעא. שהוא מתייחד עמה:
גמירי דמיקני קני. הנקנה צעזד
עברי קונה צעזד עברי: **דסניא**.
דיש חילוק צין הנמכר לנכרי לנמכר
לישראל: **הנרצע**. צעזד עברי
[הנמכר] לישראל ומה האדון קודם
היוצא אינו עובד לא את הבן ולא
אם הבת. שנאמר (שמות כח) וצדדו
לעולם ולא לבן: **והנמכר לנכרי**
ילפינן צדקושין (דף פ"ז) וחשז עס
קונהו ולא עס יורשי קונהו: **אניע**
לה. מוחזק לנוע הוא צניעה שאם
יקלקלו יחד לא יתפאר לגלות הדבר
הלך אסור לקנותו: **פריץ לה**.
ויראה הלא להפקיר לו את עמלה: **לא**
תרבי כלבא. לא מגדל כלב שמה
תקלקל עמו: **אניע לה**. ובטוחה שלא
יודע: **כיון דמסריך סריך מירתתא**.
להיות נרצעת לו: **גר תושב** שקיבל
עליו שלא לעבד עבדות כוכבים ואוכל
נצילות: **אל תקח מאתו כתיב**.
לאחרי קאי וכי כתיב גר תושב
לענין וחי עמך כתיב שאתה מלווה
להחיותו: **אכל אספה נעשה לו**
ערב. ערבו של לזה כנגד המלוה:
ערב

(א) [עירובין סב. א].
(ב) קדושין כח. (ג) צדקות
ז: מנלה ו: [ע"ש].
(ד) קדושין כ. [כ"ק ק"ג].
(ה) קדושין ל: (ו) [ע"ש].
(ז) [ע"ש]. (ח) [ע"ש].
(ט) [ע"ש]. (י) [ע"ש].
(יא) [ע"ש]. (יב) [ע"ש].
(יג) [ע"ש]. (יד) [ע"ש].
(טו) [ע"ש]. (טז) [ע"ש].
(יז) [ע"ש]. (יח) [ע"ש].
(יט) [ע"ש]. (כ) [ע"ש].
(כא) [ע"ש]. (כב) [ע"ש].
(כג) [ע"ש]. (כד) [ע"ש].
(כה) [ע"ש]. (כו) [ע"ש].
(כז) [ע"ש]. (כח) [ע"ש].
(כט) [ע"ש]. (ל) [ע"ש].

תורה אור השלם

1 אם כסף תלוך את
עמי את הדני עמך לא
תתיר לו בנשח לא
תשימוז עליו נשך:
שמות כב כד
2 כספו לא נתן בנשך
ושחר על נקי לא לקח
עשה אלה לא ימוט
לעולם: תהלים טו ה
3 טהור עינים מראות
ך והביט אל עמל לא
תוכל לקח תביט בוגדים
תחריש בבלע רשע
צדיק מנוה:

חבוקק א י
4 ובי ימוך אחיך עמך
ונמכר לך לא תעבד בו
עבדת עבד:
ויקרא כה לט
5 ובי תשיג יד גר ותושב
עמך ומוך אחיך עמו
ונמכר לגר תושב עמך
או לעקר משפחתו:
ויקרא כה מז
6 וקצא מעמך הוא וקניו
עמו ושב אל משפחתו
ואל אמונת אבותיו ישוב:
ויקרא כה מא
7 ובי ימוך אחיך ומוך
ידו עמך והחזקת בו גר
ותושב וחי עמך: אל
תקח מאתו נשך ותרבית
וקראת מאלהיך וחי
אחיך עמך:
ויקרא כה לה-לו

גליון הש"ס

גמ' אין חגר נקנה בע"ע.
עין צ"ב דף י"ג ע"א
ברש"י ד"ה ה"ג ומוס'
שם ד"ה סופי וי"ע ועין
גושין דף מ"א ע"א מוס'
ד"ה לישא: שם דרבי
ובי ימוך. עין לקמן דף
ק"א ע"א מוס' ד"ה מגר: